

Doc.nr	Datum	Doc.naam	Beoordeling	Weigeringsgrond	Toelichting
1	4-7-2023	Notitie regeling kosteloze naamswijziging nazaten van tot slaafgemaakten	Deels openbaar	5.1.2i	
2	18-4-2023	Regeling kosteloze naamswijziging voor nazaten van tot slaafgemaakten	Openbaar		
3	11-7-2023	Verslag Overleg regeling kosteloze naamswijziging 11 juli 2023	Deels openbaar	5.1.2i, 5.1.2e	In het verslag wordt gesproken over hoeveel mensen ingeschat worden dat ze de optie naamswijziging gaan gebruiken. Hierbij blijkt uit het stuk dat een van de aanwezigen heeft aangegeven dat het wijzigen van naam leeft onder ongeveer eenderde van de gemeenschap van Caribische afkomst. In de zienswijzprocedure heeft de aanwezige dit genuanceerd. Eenderde slaat volgens de aanwezige namelijk op de aandeel binnen de gemeenschap die zich überhaupt bezig houdt met het het slavernijverleden. Destijds is door deze aanwezige rondgebeld en een poll uitgezet maar deze was slechts indicatief, maar niet voldoende om hieruit conclusies te trekken.
4	18-4-2023	FW Terugkoppeling overleg 12 april jl. regelin...	Deels openbaar	5.1.2e	

Notitie regeling kosteloze naamswijziging nazaten van tot slaafgemaakten

Algemeen

Uit de brief voortgang slavernijverleden, die op 23 juni 2023 aan de Tweede en Eerste Kamer is verstuurd:

"Regeling voor kosteloze naamswijziging

Het ministerie van Justitie en Veiligheid (hierna: JenV) werkt momenteel aan een tijdelijke regeling kosteloze naamswijziging voor nazaten van tot slaafgemaakten, vooruitlopend op een mogelijke structurele regeling. In het kader van de verdere vormgeving van deze regeling heeft op 12 april jl. een gesprek met een aantal belangenorganisaties plaatsgevonden. Afgesproken is om in dit verband regelmatig bij elkaar te komen om de voortgang van de regeling te bespreken – zowel voor als na inwerkingtreding. Vanuit deze gezamenlijke betrokkenheid kan geëvalueerd worden wat de behoeften zijn bij de nazaten, kunnen eventuele hindernissen vanuit beleid/de uitvoering op tafel worden gelegd en zal bekeken worden tegen welke punten aan wordt gelopen na inwerkingtreding van de regeling.

De tijdelijke regeling kent in beginsel een werkingsduur van 5 jaar, waarbij de regeling na een periode van 3 jaar zal worden geëvalueerd waarna tevens besluitvorming over een regeling met een permanent karakter kan plaatsvinden. Deze maatregel maakt onderdeel uit van de toezeggingen uit de kabinetsreactie, die bekostigd wordt uit de € 100 miljoen die het kabinet hiervoor heeft gereserveerd. Onder deze regeling wordt een nieuwe grond opgenomen in het Besluit Geslachtsnaamswijziging voor namen die verband houden met het slavernijverleden. De regeling kent drie uitgangspunten, namelijk dat de regeling:

- a) zo min mogelijk belastend is voor aanvragers – dat wil zeggen, geen zware bewijslast en geen verklaring van een deskundige met betrekking tot bijvoorbeeld ondervonden psychische hinder;
- b) zo min mogelijk onderscheid maakt al naar gelang de herkomst van de naam. Mensen met een migratieachtergrond uit voormalige koloniën waar slechts een zeer summiere namenregistratie is bijgehouden, moeten in principe geen zwaardere bewijslast dragen dan mensen met een migratieachtergrond uit voormalige koloniën waarvoor de namenregistratie volledig is.
- c) verantwoord uitvoerbaar is voor de Dienst Justis, hiertoe wordt vooraf een uitvoeringstoets gedaan.

Streven is om de regeling binnen het Herdenkingsjaar in werking te laten treden. Naar verwachting kan het besluit begin 2024 in het Staatsblad staan en korte tijd later in werking treden.

Onder de regeling zullen verschillende drempels worden weggehaald die worden ervaren bij de huidige grond voor naamswijziging die openstaat voor naamswijziging i.v.m. het slavernijverleden. Eerste drempel die wordt weggenomen zijn de financiële kosten die gepaard gaan met een gebruikelijk naamswijzigingsverzoek van € 835. De naamswijziging wordt kosteloos voor nazaten van tot slaafgemaakten.

Een tweede drempel die wordt weggenomen, is het verplichte bewijs van ernstige lichamelijke of mentale schade door een daartoe bevoegd psycholoog. Onder de regeling kosteloze naamswijziging voor nazaten van tot slaafgemaakten zullen verzoekers door middel van een eigen verklaring aantonen dat hun naam is voortgekomen uit het slavernijverleden.

Tevens zal bij het kiezen van een nieuwe geslachtsnaam het vereiste van de Nederlands klinkende naam komen te vervallen."

Tot zover de brief.

Algemene opmerking

In het *Besluit Geslachtsnaamswijziging* (Bgw) wordt een grondslag opgenomen zodat nazaten van tot slaafgemaakten hun achternaam kunnen laten wijzigen (door indiening van een verzoek bij de

Dienst Justis). In de *Regelen betreffende verzoeken tot naamswijziging en tot naamsvaststelling* wordt bepaald dat dat kosteloos kan.

Grondslag naamswijziging

Het idee is dat er een nieuw artikel komt in het Besluit geslachtsnaamswijziging waarin staat dat ook een nazaat van een tot slaaf gemaakte, aan wie hij zijn achternaam ontleent, de achternaam kan laten wijzigen (de extra "grondslag" voor naamswijziging). Naamswijziging is alleen mogelijk als iemand de Nederlandse nationaliteit heeft, een verblijfsvergunning asiel heeft of staatloos is. Het zal waarschijnlijk vooral gaan om nazaten die in Nederland of een BES-eiland wonen. Men kan voorouders hebben uit Suriname, de Caraïben en Indonesië, maar ook uit andere landen, zoals Brits-Guyana of Zuid-Afrika.

- Vraag: Wat vindt u daarvan?
- Vraag: Minderjarige kinderen van verzoeker kunnen naar ons voorlopige idee de naamswijziging niet tegenhouden. Zij gaan mee met de wijziging van de achternaam van hun ouder. Wat vindt u daarvan?

Geen bewijslast:

Bij het verzoek om naamswijziging moet bij de Dienst Justis alleen een Eigen Verklaring worden aangeleverd. Daarin staat dat verzoeker een nazaat is van een tot slaafgemaakte aan wie hij zijn naam ontleent. Daarbij wordt ook gevraagd een toelichting te geven hoe de naam verband houdt met het slavernijverleden.

- Vraag: Er zijn voorbeelden van Eigen Verklaringen met daarin ook een aantal korte vragen. Zijn er vragen te bedenken die relevant zouden kunnen zijn?
- Vraag: Hoe kijkt u aan tegen het geven van een toelichting?

De vorm van de nieuwe naam.

Is eenmaal geoordeeld door Dienst Justis dat er een grondslag is voor de wijziging van de achternaam, moet worden gekeken naar hoe die naamswijziging eruit gaat zien.

In artikel 2 Besluit geslachtsnaamswijziging staat op dit moment daarover het volgende vermeld: *"De wijziging [...] geschiedt bij voorkeur door omzetting van enkele letters of door een toevoeging van een voor- of achtervoegsel; is dat niet mogelijk, dan geschiedt wijziging door het kiezen van een andere geslachtsnaam. De andere geslachtsnaam is die van een ouder of een geslachtsnaam die nog niet in Nederland voorkomt en die Nederlands klinkt. Wijziging geschiedt niet door toevoeging van een naam."*

De Werkgroep liberalisering naamrecht achtte in 2009 in haar rapport "Bouwstenen voor een nieuw naamrecht" de eis "nog niet in Nederland voorkomt en die Nederlands klinkt" in de huidige tijd, gelet op het gebruik van het Burgerservicenummer (BSN) als identificatiemiddel, te rigide en niet meer passend in onze internationale samenleving.

Aanbeveling (22c): De Werkgroep beveelt aan dat indien een wijziging van de geslachtsnaam door omzetting van enkele letters of toevoeging van een voor- of achtervoegsel niet mogelijk is, naast de naam van een ouder, de naam van een grootouder of een geheel nieuwe geslachtsnaam gekozen kan worden. Aan de geheel nieuwe naam moeten volgens de Werkgroep de volgende voorwaarden worden gesteld:

- de nieuwe geslachtsnaam mag niet onuitsprekbaar zijn;
- de nieuwe geslachtsnaam mag niet kennelijk bespottelijk of onwelvoeglijk zijn;
- de betrokkene mag met de nieuwe geslachtsnaam niet de schijn wekken een ander te zijn of tot diens gezin of geslacht te behoren.

Deze aanbeveling heeft tot op heden niet geleid tot wijziging van besluit. Wel vormt zij nu inspiratie voor de regeling voor de naamswijziging.

Hieronder geven we een eerste voorzet (een "optie"), die we graag met u willen bespreken.

5.1.2i

≥ Vraag: Wat vindt u van deze optie?

5.1.2i

Evaluatie

De tijdelijke regeling kent, zoals al in de brief aan de Tweede Kamer is geschreven, in beginsel een werkingsduur van 5 jaar, waarbij de regeling na een periode van 3 jaar zal worden geëvalueerd waarna tevens besluitvorming over een regeling met een permanent karakter kan plaatsvinden.

¹ Bloedverwantschap is de relatie tussen 2 personen van wie de 1 van de ander afstamt. Bijvoorbeeld ouder en zoon. Dit heet ook wel rechte lijn. Of 2 personen die niet van elkaar afstammen maar wel een gemeenschappelijke voorouder hebben. Bijvoorbeeld broer en zus. Dit heet ook wel zijlijn. Bloedverwantschap ontstaat door: geboorte; afstamming van dezelfde voorvader; erkenning; gerechtelijke vaststelling van het vaderschap; adoptie.

Regeling kosteloze naamswijziging voor nazaten van tot slaafgemaakten

MINISTERIE VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Achtergrond

- Onderdeel van de kabinetsreactie slavernijverleden (19 december jl.)
 - Geen onderdeel van aanbevelingen van het Adviescollege dialooggroep slavernijverleden, wel motie DENK
 - Resultaten onafhankelijk onderzoek door het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)
 - Doorwerking van slavernijverleden in huidige geslachtsnamen
-

Uitgangspunten regeling

- a) Gericht op Nederlandse nazaten van tot slaaf gemaakten, ook in voormalig Nederlands Indië
 - b) Zo min mogelijk belastend voor aanvragers – dat wil zeggen, geen zware bewijslast en geen verklaring van een deskundige met betrekking tot ondervonden psychische hinder;
 - c) Zo min mogelijk onderscheid in de procedures van aanvragers. Mensen met een migratieachtergrond uit voormalige koloniën waar slechts een zeer summiere namenregistratie is bijgehouden, moeten in principe geen zwaardere bewijslast dragen dan mensen met een migratieachtergrond uit voormalige koloniën waarvoor de namenregistratie vollediger is.
 - d) Verantwoord uitvoerbaar voor de Dienst Justis
 - e) Risico op oneigenlijk gebruik minimaliseren (periodieke evaluatie)
-

Huidige situatie vs. nieuw regeling

Huidige situatie	Nieuwe regeling
Kostprijs €835,-	Kosteloos
Verklaring deskundige benodigd van ernstige schade aan lichamelijke of geestelijke gezondheid	Eigen verklaring dat de achternaam is voortgekomen uit het slavernijverleden
Nieuwe naam moet Nederlands-klinkend zijn	Vereiste van Nederlands-klinkende naam vervalt
Criteria voor de nieuwe naam: <i>"De andere [lees: nieuwe] geslachtsnaam is die van een ouder of een geslachtsnaam die nog niet in Nederland voorkomt"</i> .	Criteria voor de nieuwe naam: het begrip ouder wordt opgerekt tot de 3 ^e /4 ^e generatie [mits toetsbaar/uitvoerbaar] [?]

Vragen vanuit ons

- Reactie op elementen uit de regeling?
 - Wat zijn de belangrijkste redenen waarom mensen hun naam willen wijzigen?
 - In welke mate bestaat er animo onder de belanghebbenden voor de aangekondigde regeling?
 - Wat zijn doeltreffende manieren van communicatie over inwerkingtreding van de regeling waarbij de gehele doelgroep wordt bereikt?
-

Veel dank voor uw komst

**Directoraat-
Generaal Straffen
en Beschermen**
Directie Jeugd,
Familie en Aanpak
Criminaliteitsfenomen
en

Contactpersoon
5.1.2e

verslag

Overleg regeling kosteloze naamswijziging

Datum
25 juli 2023

Notulist
5.1.2e

Omschrijving	Overleg over de regeling kosteloze naamswijziging voor nazaten van tot slaafgemaakten
Vergaderdatum en -tijd	11 juli 2023, 9:30 – 11.00 uur
Aanwezig	<ul style="list-style-type: none">- 5.1.2e, stichting Ocan- 5.1.2e stichting For An Equal Society,- 5.1.2e- 5.1.2e, stichting BenBusy- 5.1.2e, stichting Nederland wordt Beter- 5.1.2e en 5.1.2e, Dienst Justis- 5.1.2e en 5.1.2e, MJenV/DWJZ- 5.1.2e (voorzitter) en 5.1.2e (notulist), MJenV/DJFC

Introductie

5.1.2e opent na een kennismakingsronde het overleg.

Een eerste overleg over de nieuwe regeling voor naamswijziging heeft plaatsgevonden op 12 april 2023. De contouren zijn neergelegd in de brief van het Kabinet aan de Tweede en Eerste Kamer van 23 juni jl.

Bij het ministerie is inmiddels de gedachtevorming gevorderd; de ideeën over de grondslag en de nieuwe naam worden specifiek en er is een tijdpad. Die zijn neergelegd in de van tevoren toegestuurde notitie (bijlage). Aan de hand daarvan vindt het overleg plaats.

Tijdpad

In de brief van 23 juni staat: "Streven is om de regeling binnen het Herdenkingsjaar in werking te laten treden. Naar verwachting kan het besluit begin 2024 in het Staatsblad staan en korte tijd later in werking treden."

Besproken is de reden van dit tijdpad. Als een conceptregeling klaar is zal een internetconsultatie plaatsvinden, zodat iedereen suggesties kan doen voor verbetering. De binnengekomen reacties zullen vervolgens door het ministerie moeten worden verwerkt. Daarna volgt het traject van de advisering door de Raad van State. Dit advies zal drie tot vier maanden in beslag nemen. 5.1.2e

5.1.2e vult aan dat nog extra, tijd nemende stappen gezet moeten worden, omdat het Kabinet is gevallen.

Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Val van het Kabinet

- o Er zijn geen aanwijzingen dat het onderwerp van de kosteloze naamswijziging controversieel wordt verklaard. **5.1.2e** geeft aan dat er inmiddels twee brieven geschreven zijn aan de Tweede en Eerste Kamer (19 december 2022 en 23 juni 2022), waarin de regeling kosteloze naamswijziging wordt besproken. Er is een breed draagvlak is voor de regeling.
- o In hoeverre staat dit project onder druk gezien de politieke ontwikkelingen? Kan de naamswijziging nog teruggedraaid kan worden? Een nieuw Kabinet kan in theorie besluiten terugdraaien. Daar zijn nu echter geen aanwijzingen voor gezien het brede draagvlak.

Datum
17 juli 2023

4798435

Grondslag naamswijziging

Beoogd is te komen tot een extra mogelijkheid om de achternaam te laten wijzigen door Justis¹. Als iemand aangeeft een nazaat van een tot slaafgemaakte te zijn, dan kan deze persoon de achternaam laten wijzigen.

5.1.2i

Vorm van de nieuwe naam

Besproken wordt de "optie" die omkaderd in de bespreeknotitie staat.

5.1.2i

¹ Dienst Justis is de uitvoeringsorganisatie die verantwoordelijk is voor wijzigen van achternamen.

5.1.2i

Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
17 juli 2023

4798435

Aantallen

Er wordt nog gesproken over hoeveel mensen gebruik willen maken van de regeling. Het ministerie kan dit moeilijk beantwoorden. Een van de aanwezigen noemt dat het wijzigen van naam leeft onder ongeveer 1/3 van de gemeenschap van Caribische afkomst (250.000). Onder een groep Surinamers leeft het ook heel erg. Er is ook een groep die er niet bezig is of het nog niet wil, maar in de toekomst misschien wel. Dit heeft er mee te maken dat het een bewustwordingsproces is, en een goede campagne over deze regeling kan hierbij helpen. Het zou een cadeau van de overheid zijn voor de emancipatie van deze groep.

² Wet introductie gecombineerde geslachtsnamen

Afsluiting

Het streven is om eind september de conceptregeling in consultatie te laten gaan, iedereen kan hierop reageren. Aan de hand van de reacties kan de regeling nog aangepast worden. 5.1.2e bedankt de aanwezigen hartelijk voor hun inbreng en sluit de vergadering om 11.15.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
Aanpak
Criminaliteitsfenomenen

Datum
17 juli 2023

4798435

Van: 5.1.2e BD/DGSB/DJFC/F <5.1.2e @minjenv.nl>

Verzonden: dinsdag 18 april 2023 16:12

Aan: 5.1.2e <5.1.2e @ocan.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @ocan.nl>;

'busyben@planet.nl' <busyben@planet.nl>; 5.1.2e

5.1.2e @foranequalsociety.com>; 'Nederland Wordt Beter'

<info@nederlandwordtbeter.nl>

CC: Info <info@ocan.nl>; 5.1.2e BD/DGSB/DJFC/F 5.1.2e @minjenv.nl>

Onderwerp: Terugkoppeling overleg 12 april jl. regeling kosteloze naamswijziging voor nazaten van tot slaafgemaakten

Beste deelnemers aan het overleg/Dag allen,

Allereerst wil ik jullie nogmaals bedanken voor het prettige, constructieve overleg dat we op 12 april jl. met elkaar hebben gevoerd. Het was voor ons verrijkend om de elementen van de regeling kosteloze naamswijziging voor nazaten van tot slaafgemaakten (hierna kort: de regeling) aan jullie te kunnen voorleggen en jullie input hierover op te halen.

Zoals aan het begin van het overleg afgesproken, zijn er geen nauwgezette notulen gemaakt en heeft iedereen (hopelijk) in vrijheid kunnen spreken. Wel hebben we de kernboodschappen en gemaakte afspraken hieronder op een rij gezet. Mochten er in dit overzicht belangrijke punten ontbreken, dan hoor ik dat graag. Bijgevoegd is ook nogmaals de PowerPointpresentatie als naslagwerk.

Kernboodschappen en gemaakte afspraken:

- Kernboodschap is dat de naamswijziging onder deze regeling verbonden is aan een zeer persoonlijk en mogelijk emotioneel traject dat aanvragers zullen doormaken. Onderwerp van bespreking is de mogelijke rol die de betrokkenen, incl. het ministerie van Justitie en Veiligheid hierin kan nemen op het gebied van (persoonlijke) begeleiding voorafgaand, tijdens en na het proces van naamswijziging.
- Afgesproken is om in dit verband regelmatig bij elkaar te komen om de voortgang van de regeling te bespreken – zowel voor als na inwerkingtreding. Vanuit deze gezamenlijke betrokkenheid kan geëvalueerd worden wat de behoeften zijn bij de nazaten van tot slaafgemaakten, kunnen eventuele hindernissen vanuit beleid/de uitvoering op tafel worden gelegd en zal bekeken worden tegen welke punten aan wordt gelopen na inwerkingtreding van de regeling.
In dit kader wordt deze e-mail verstuurd aan alle aanwezigen met de mailadressen zichtbaar voor iedereen. Enkele genodigden konden onverhoopt niet aanwezig zijn bij het overleg. Aangezien zij niet de mogelijkheid hebben gehad om in te stemmen met het delen van hun e-mailadres, zijn zij in de bcc van deze e-mail opgenomen en hebben daarmee de ruimte om zelf hun contactgegevens te delen indien gewenst.
- Afgesproken is om de te bespreken elementen van de regeling weg te zetten in de tijd/een tijdsplanning te maken, waardoor inzichtelijk is welke onderwerpen prioriteit hebben in het vervolgtraject. Zie hiervoor onderstaande grove indeling:

Zomer 2023 (vóór de zomervakantie) – bespreking inhoudelijke elementen regeling:

vormgeving van de nieuwe naam, mogelijke begeleiding van persoonlijk traject rondom naamswijziging, randvoorwaarden regeling. Daarnaast bespreking van communicatie rondom de regeling naar externe partijen omtrent internetconsultatie.

Najaar 2023 – bespreking communicatiestrategie regeling richting belanghebbenden in aanloop naar inwerkingtreding.

Voorjaar 2024 – streven voor inwerkingtreding van de regeling. Bespreking van eerste bevindingen (in de uitvoering) na inwerkingtreding van de regeling.

In verband met mijn overplaatsing zal het contact vanuit het ministerie gedurende de komende maanden verlopen via mijn coördinator, 5.1.2e (tevens aanwezig geweest bij de bijeenkomst). Haar mailadres staat in cc opgenomen. Fijn om met jullie kennis gemaakt te hebben!

Met vriendelijke groet,

5.1.2e
Beleidsmedewerker Team Familie

.....
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Straffen en Beschermen
Turfmarkt 147 | Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH | Den Haag

.....
Werkdagen 5.1.2e
T 06 5.1.2e